

לפרשת פינחס – תשע"ז

מה עניין קרבן התמיד לחילופי ההנהגה

עופר נוי

מה עניין קרבן התמיד להעברת ההנהגה ממשה ליהושע?

פרשת פינחס אוצרת בתוכה מספר עניינים: ברית השלום והכהונה שנמסרה לפינחס, מפקד ערבות מואב, בנות צלפחד, הבשורה על מות משה והסמכת יהושע, ופרשת הקרבנות למועדים. הקרבן הראשון – קרבן התמיד.

מה עניין סמיכות הפרשיות בין העברת ההנהגה לקרבן התמיד? קרבן התמיד הוא קרבן ציבור שמוקרב תמיד. הוא מסמל, יותר מכל, את החיבור התמידי, הבלתי פוסק, שבין הציבור הישראלי לבין הקב"ה. הגמרא במסכת תמורה (ט"ו ע"א-ע"ב) מלמדת אותנו שאין מיתה בציבור. עיקרון חשוב זה נלמד, בין היתר, מפרשתנו: על מי מכפרים שעירי החטאת שהצטווין להקריב בראשי חודשים וברגלים? קרבנות אלו נקנו בכסף שנאסף מישראל במחצית השקל (בחודש אדר-ניסן). אך מה אם האדם שנתן מחצית השקל בחודש אדר, נפטר במהלך סיוון. שעיר החטאת של ר"ח תמוז על מה מכפר? מכאן לומדים שאין מיתה בציבור. כנסת ישראל זה גוף שחי לנצח. כמו נהר, טיפות המים עוברות ומשתנות, אך הנהר הוא אותו נהר.

כשם שאלוקים הוא נצחי, וכנסת ישראל היא נצחית, כך גם הקישור ביניהם הוא נצחי. הגמרא במסכת מגילה (ל"א ע"ב) אומרת: כתיב "ויאמר ה' אלקים במה אדע כי אירשנה", אמר אברהם לפני הקב"ה, רבוננו של עולם, שמא חס ושלום ישראל חוטאים לפניך ואתה עושה להם כדור המבול וכדור ההפלגה? אמר לו לאו, אמר לפניו רבוננו של עולם במה אדע? אמר לו "קחה לי עגלה משולשת" וגו' אמר לפניו, רבוננו של עולם, תינח בזמן שבית המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם? אמר לו כבר תקנתי להם סדר קרבנות, כל זמן שקוראין בהן מעלה אני עליהן כאילו מקריבין לפני קרבן, ומוחל אני על כל עונותיהם. עם ישראל מתקשר קישור נצחי לאלוקים בזמן שהוא מעמיד את עולם החומר במקום הראוי לו, לשם קרבת אלוקים.

החומר והזמן חשובים. כל אחד מאיתנו, וכל חפץ בעולם הזה, יש לו תפקיד חשוב לעשות בדיוק בזמן שנקבע לו. אך חשיבות זו - מקורה ויעודה הוא ההשתייכות לשרשרת הדורות של עם-ישראל.

הרב קוק בעולת ראייה, בפירושו על עניין קרבן התמיד, מדגיש שזה עניינו של קרבן התמיד. שנדע לקחת את העולם הזה, את כל מועדיו ואירועיו הפרטים ולחבר אותם לקדושת הנצח. אם לא נעשה את חלקנו, החוליה בשרשרת שלפנינו תאבד את יעודה, והחוליה שצריכה לבוא אחריו תאבד את חיבורה הטבעי. חלקנו חשוב עד מאוד. בתור חלק.

כך גם משה רבינו - מנהיג גדול ועצום, אין שני לו, אך גם הוא - חוליה בשרשרת של דבר גדול ונצחי, של כנסת ישראל. החיבור האמיתי לאלוקים הוא לא ע"י הפרט, צדיק ככל שיהיה. כיון שהפרט הוא חומרי, משתנה, בן-מוות. רק הציבור הוא תמידי והוא החיבור האמיתי. הרמח"ל במסילת ישירים (פרק י"ט חלקי החסידות), מסביר שהחסידי האמיתי אינו מתאוה לטובת עצמו, אלא מתאוה לריבוי כבודו של הקב"ה, וזה תלוי בריבוי גאולת ישראל וכבודם. "וזה תלוי בזה באמת."

בעל התניא (מאמר ל"ב) מברר מתוך נקודה זו, שכולנו קשורים לכנסת ישראל, את מצוות "ואהבת לרעך כמוך". מתוך ההכרה שחברינו מחובר בדיוק כמונו לכנסת ישראל, ושגם לחברנו, בדיוק כמו לנו, יש תפקיד חשוב בשרשרת הזו, אז נוכל באמת לאהוב אותו "כמונו". כי בשרשרת הזו של כנסת ישראל כל החוליות חשובות, חברינו כמונו.

נקודה זו מתבהרת רק לאחר שנברר לעצמינו, כמו בקרבן התמיד, שהנשמה וקרבת אלוקים חשובות וחזקות מהחומר הפרטי המשתנה.

יחד עם זאת, מדייק בעל התניא בסוף אותו פרק, את חשיבות ההבחנה בין הנשמה הטובה של חברינו, לבין מעשיו. כאשר המעשים אינם נכונים – את המעשים יש לשנוא, ואת הנשמה יש לאהוב.

ניתן אם כן לראות בקרבן התמיד כסמל לשלם הגדול מסך חלקיו ובהקשר של החלפת ההנהגה - תזכורת לנצחיותה של כנסת ישראל ולקיומה ולכוחה העצמאי - החזק מכוחו של מנהיג זה או אחר.

נאחל, שאלוקים יסייע בידינו לעשות חלקינו בשרשרת בצורה הטובה ביותר, תוך קיום אמיתי של "ואהבת לרעך כמוך", שיודע להסתכל על מורכבות החיים, להוקיע את הרע, ולהעלות על נס את הטוב.